

Sprawa T-330/01

Akzo Nobel NV przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich

Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Glukonian sodu —
Artykuł 81 WE — Grzywna — Artykuł 15 ust. 1 rozporządzenia nr 17 — Wytyczne
w sprawie metody ustalania grzywien — Zasada proporcjonalności —
Obowiązek uzasadnienia

Wyrok Sądu Pierwszej Instancji (trzecia izba) z dnia 27 września 2006 r. . . . II - 3395

Streszczenie wyroku

*1. Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia
(rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03)*

2. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie*
(art. 81 ust. 1 WE; rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03, pkt 1 A)
3. *Konkurencja — Reguły wspólnotowe — Naruszenie popełnione przez spółkę zależną*
(art. 81 ust. 1 WE)
4. *Konkurencja — Postępowanie administracyjne — Poszanowanie prawa do obrony — Pismo w sprawie przedstawienia zarzutów — Konieczna treść*
(rozporządzenie Rady nr 17, art. 19 ust. 1)
5. *Akty instytucji — Uzasadnienie — Obowiązek — Zakres*
(art. 81 WE i 253 WE)
6. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Odstraszający charakter*
(rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2)
7. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie*
(rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03)
8. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Uprawnienia dyskrecjonalne Komisji — Kontrola sądowa*
(art. 229 WE)
9. *Postępowanie — Koszty — Koszty podlegające zwrotowi — Pojęcie*
(regulamin Sądu, art. 91 lit. b))

1. Zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 wysokość grzywny ustalana jest na podstawie wagi i czasu trwania naruszenia. Ponadto zgodnie z wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS Komisja ustala kwotę wyjściową w zależności od wagi naruszenia, z uwzględnieniem charakteru tego naruszenia, jego rzeczywistego

wplywu na rynek oraz rozmiaru rynku geograficznego.

W tych ramach prawnych Komisja nie ma więc jako taka obowiązku uwzględniania niewielkiego rozmiaru rynku produktowego.

Jednakże przy ocenie wagi naruszenia Komisja ma obowiązek uwzględnienia licznych elementów, których charakter i znaczenie różni się w zależności od rodzaju spornego naruszenia i szczególnych okoliczności danego naruszenia. Nie można wykluczyć mogącego, zależnie od przypadku, znajdować się wśród tych elementów świadczących o wadze naruszenia rozmiaru właściwego rynku produktowego.

W konsekwencji, o ile rozmiar rynku może stanowić element podlegający uwzględnieniu w celu ustalenia wagi naruszenia, jego znaczenie różni się w zależności od szczególnych okoliczności danego naruszenia.

(por. pkt 35–38)

2. Zgodnie z wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS w przypadku naruszeń, w których uczestniczy kilka przedsiębiorstw, Komisja może zastosować ważone kwoty wyjściowe w celu wzięcia pod uwagę znaczenia każdego z przedsiębiorstw poprzez podział członków kartelu na grupy „w szczególności tam, gdzie istnieje znaczna dysproporcja pomiędzy wielkością przedsiębiorstw popełniających naruszenie tego samego typu” (pkt 1 A akapit szósty wytycznych).

W wytycznych uściśla się ponadto, że „zasada równej grzywny za takie samo postępowanie może, jeśli wymagają tego okoliczności, prowadzić do nakładania różnych grzywien na przedsiębiorstwa bez potrzeby opierania tych różnic na rachunku arytmetycznym” (pkt 1 A akapit siódmy wytycznych).

W stadium ustalania wagi naruszenia Komisja nie ma obowiązku zapewnienia, w przypadku gdy grzywny są nakładane na kilka przedsiębiorstw uczestniczących w tym samym naruszeniu, aby ostateczne kwoty grzywien dla tych przedsiębiorstw wynikające z obliczeń odzwierciedlały wszelkie różnice w całkowitych obrotach zainteresowanych przedsiębiorstw, lecz może dokonać ich podziału na grupy.

Jednakże jeśli dla potrzeb wymierzenia grzywien Komisja dzieli zainteresowane przedsiębiorstwa na grupy, określenie progów dla poszczególnych grup powinno być spójne i obiektywnie uzasadnione.

(por. pkt 56–58)

3. W sprawach z dziedziny konkurencji chociaż spółka zależna ma osobowość prawną, nie wystarczy to, by wykluczyć możliwość przypisania jej zachowania spółce dominującej, w szczególności wówczas gdy spółka zależna nie określa w sposób autonomiczny swojego zachowania na rynku, ale co do zasady stosuje wskazówki przekazywane jej przez spółkę dominującą.
4. Pismo w sprawie przedstawienia zarzutów skierowane przez Komisję do przedsiębiorstwa, na które zamierza ona nałożyć karę za naruszenie reguł konkurencji, musi zawierać opis istotnych okoliczności przemawiających przeciw temu przedsięwzięciu, jak zarzucane mu fakty, ich kwalifikację prawną, dowody, na których opiera się Komisja, tak by przedsiębiorstwo to mogło skutecznie przywołać swoje argumenty w ramach postępowania administracyjnego wszczętego przeciwko niemu. Ponadto pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, z uwagi na jego znaczenie, musi jednoznacznie precyzować osobę prawną, na którą będzie można nałożyć grzywny, oraz musi być do niej skierowane.

W tym kontekście Komisja może przyjąć rozsądne założenie, że spółka w 100% zależna od spółki dominującej co do zasady stosuje wskazówki przekazywane jej przez nią. Konsekwencją tego założenia jest brak obowiązku zbadania przez Komisję, czy spółka dominująca rzeczywiście wykonała te uprawnienia. W takiej sytuacji, jeżeli Komisja w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów stwierdza, powołując się na to założenie, że zamierza przypisać odpowiedzialność za naruszenie popełnione przez spółkę zależną, w której 100% udział posiada spółka dominująca, tej właśnie spółce, do zainteresowanych stron należy obalenie tego założenia w drodze przedstawienia Komisji w toku postępowania administracyjnego wystarczających środków dowodowych, jeżeli uznają one, że mimo tych udziałów spółka zależna określa w sposób autonomiczny swoje zachowanie na rynku.

(por. pkt 87)

5. Jeżeli decyzja dotycząca zastosowania art. 81 WE dotyczy wielu adresatów i stwarza problem przypisania naruszenia, musi ona zawierać wystarczające uzasadnienie względem każdego z adresatów, w szczególności względem tych spośród nich, którzy zgodnie z tą decyzją ponoszą odpowiedzialność za to naruszenie.

(por. pkt 82, 83)

(por. pkt 93)

6. W celu oceny wagi naruszenia Komisja ma obowiązek uwzględnić liczne elementy, wśród których znajduje się konieczność zapewnienia odstraszającego skutku grzywny. W celu osiągnięcia tego skutku odstraszającego Komisja jest w pełni uprawniona do określania kwoty grzywny w zależności od specyficznych cech przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za naruszenie.

W tym zakresie ustalając kwotę wyściovą grzywny na wyższym poziomie dla przedsiębiorstw mających względnie większy udział w rynku niż inne przedsiębiorstwa na rynku właściwym, Komisja uwzględnia szczególną odpowiedzialność przedsiębiorstwa względem wymogu utrzymania wolnej konkurencji. Chodzi tu o element podmiotowy, który pozwala na określenie wagi stanowiącego naruszenie zachowania zainteresowanych przedsiębiorstw. Element ten odzwierciedla bowiem wyższy stopień odpowiedzialności cięższej w przypadku zawiązania kartelu na przedsiębiorstwach mających względnie większy udział w rynku niż pozostałe przedsiębiorstwa na rynku właściwym za szkody wyrządzone konkurencji. W tym kontekście Komisja może zresztą rozsądnie uwzględnić istnienie w ramach bardzo dużych przedsiębiorstw wiedzy i infrastruktury prawno-ekonomicznej, które pozwalają im lepiej ocenić, w jakim zakresie ich zachowanie stanowi naruszenie, oraz ocenić konsekwencje, jakie się z tym wiążą z punktu widzenia prawa konkurencji.

Ponadto Komisja przy ustalaniu kwoty grzywny nałożonej na przedsiębiorstwo może uwzględnić w szczególności wielkość i siłę gospodarczą tego przedsiębiorstwa. W odniesieniu do pomiaru zdolności finansowych członków kartelu znaczenie w tym względzie posiadają całkowite obroty.

Wynika z tego, że Komisja może zastosować współczynnik mnożenia, oceniając skutek odstraszający grzywny przy uwzględnieniu wielkości i siły gospodarczej zainteresowanego przedsiębiorstwa.

(por. pkt 114–117)

7. Zgodnie z metodą przedstawioną w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS ustalenie kwoty grzywien jest dokonywane w zależności od dwóch kryteriów wymienionych w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17, czyli wagi naruszenia i okresu jego trwania, przy poszanowa-

niu ustanowionej w tym samym przepisie górnej granicy w stosunku do obrotu każdego przedsiębiorstwa. W konsekwencji wytyczne nie wychodzą poza ramy prawne kar stworzone w tym przepisie.

(por. pkt 119)

8. Jeśli badanie podniesionych przez dane przedsiębiorstwo zarzutów co do zgodności z prawem decyzji Komisji nakładającej na nie grzywnę za naruszenie wspólnotowych reguł konkurencji nie wykaże żadnej niezgodności z prawem, Sąd nie ma potrzeby skorzystać z nieograniczonego prawa orzekania celem obniżenia kwoty tejże grzywny.

(por. pkt 130)

9. Koszty poniesione przez przedsiębiorstwo w związku z ustanowieniem i utrzymywaniem gwarancji bankowej w celu uniknięcia przymusowej egzekucji względem niego decyzji Komisji nie stanowią w rozumieniu art. 91 lit. b) regulaminu Sądu wydatków poczynionych w związku z postępowaniem. Podobnie podlega oddaleniu wniosek przedsiębiorstwa o zobowiązanie Komisji do zwrotu kosztów, jakie musiało ono ponieść w toku postępowania administracyjnego w dziedzinie konkurencji. O ile bowiem na podstawie art. 91 regulaminu „do kosztów podlegających zwrotowi zalicza się [...] niezbędne wydatki poczynione przez strony w związku z postępowaniem”, przepis ten przez „postępowanie” rozumie tylko postępowanie przed Sądem, z wyłączeniem postępowania poprzedzającego wniesienie skargi.

(por. pkt 133)